

**ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ
НАПОВНЕННІ ПОЗНАЧЕНЬ НАСОСІВ
ІЗ ВРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ**

***В.Є. Василенков, кандидат технічних наук
А.С. Шуговий, студент магістратури***

Досліджено динаміку в інформаційному наповненні позначень відцентрових насосів із врахуванням міжнародних стандартів і виявлено вплив останніх на модерізацію конструкції насосів.

Відцентровий насос, конструкція насосів, всмоктувальний патрубок, параметричне позначення насосів, подача, напір.

Широке застосування в системі водопостачання отримали консольні насоси (рис.1,2), завдяки їхній надійності та зручності в експлуатації.

Консольний насос є характерним типом відцентрового насоса, робочий орган якого робоче колесо. Воно складається з 2-х дисків, між якими, об'єднуючи їх в одну конструкцію, знаходяться лопатки, плавно відігнуті в сторону, протилежну напрямку обертання колеса.

При обертанні робочого колеса на кожен частинку рідини масою m діє відцентрова сила F , яка визначається за формулою:

$$F = m r \omega^2,$$

де r – відстань від центра частинки до центра колеса, м; $\omega = \frac{\pi n}{30}$ – кутова швидкість обертання, s^{-1} ; n – число обертів робочого колеса за хвилину, об/хв.

Під дією відцентрової сили рідина викидається до периферійної частини колеса, де створюється підвищений тиск, а в центрі колеса утворюється вакуум.

Рух рідини у всмоктувальному трубопроводі відбувається внаслідок різниці тисків над вільною поверхнею рідини в нижньому резервуарі та в центральній частині колеса, де утворюється вакуум.

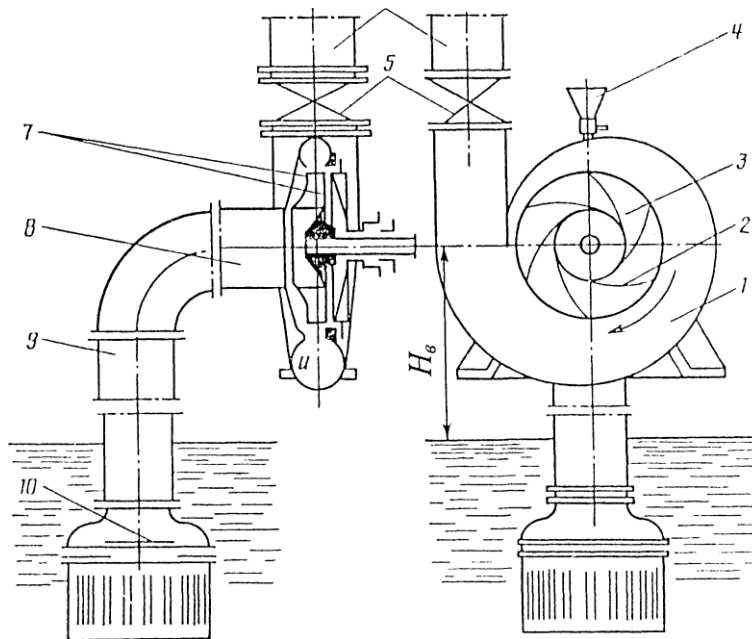
До групи консольних насосів належать відцентрові одноступеневі насоси з одностороннім підведенням рідини до робочого колеса. Колесо такого насоса розміщується на кінці вала (консолю), закріпленого в підшипниках корпусу насоса.

Матеріал деталей проточної частини консольних насосів – сірий чавун.

Конструктивно насоси мають таке виконання:

К – горизонтальні консольні з опорою на корпусі, з приводом від двигуна через пружну муфту;

КМ – консольні моноблочні. Робоче колесо встановлено на кінці продовженого вала електричного двигуна.

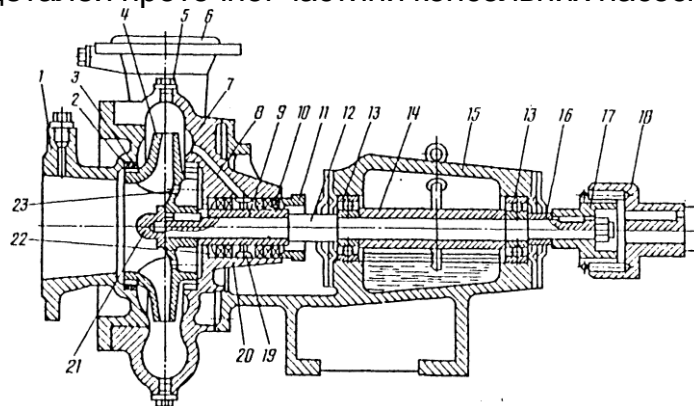

Рис. 1. Схема консольного насоса:

- 1 – корпус; 2 – лопатки рабочего колеса; 3 – рабочее колесо;
 4 – горловина для заполнения корпуса насоса рідиною; 5 – засувка;
 6 – напірний трубопровід; 7 – диски рабочего колеса;
 8 – всмоктувальний патрубков; 9 – всмоктувальний трубопровід;
 10 – приймальна сітка зі зворотним клапаном

Ці насоси випускаються на однакові робочі параметри і при обмежених робочих площадках перевага віддається виконанню КМ, які, як правило, мають на 30 % меншу довжину.

Матеріал деталей проточної частини консольних насосів - сірий чавун.

Рис.2. Відцентровий консольний насос (розріз):

- 1 – вхідний (всмоктувальний) патрубков; 2 – ущільнюоче кільце; 3 – захисне кільце; 4 – рабочее колесо; 5 – пробка отвору для під'єднання вакуумного насоса; 6 – вихідний (нагнітальний) патрубков; 7 – корпус насоса; 8 – отвір; 9 – захисна втулка; 10 – набивка сальника; 11 – кришка сальника; 12 – вал; 13 – підшипники; 14,16 – втулки; 15 – стояк опорний з масляною ванною; 17,18 – напівмуфти; 19 – кільце гідравлічного ущільнення; 20 – корпус сальника; 21 – гайка; 22 – грандбукса; 23 – розвантажувальний отвір

Консольні насоси призначені для перекачування води та інших нейтральних рідин з температурою від 0° до 85 °С (за спеціальним замовленням – до 105 °С) з твердими включеннями розміром до 0,2 мм, об'ємна концентрація яких не перевищує 0,1 %. Найбільший допустимий манометричний тиск на вході: для насосів типу К – 6 кгс/см², для КМ – 3,5 кгс/см².

Виконання насоса за вузлом ущільнення визначається температурою води та тиском на вході в насос. Ущільнення буває одинарним та подвійним. В одинарне сальникове ущільнення затворна рідина не подається. При температурі води більше ніж 85 °С або при абсолютному тиску на вході нижче атмосферного в подвійне сальникове ущільнення подається затворна вода під тиском, що перевищує тиск рідини перед ущільненням на 0,5... 1 кгс/см². Нормальна величина витікання води назовні через сальник до 3 л/год (через сальник повинна просочуватися рідина, щоб змащувати ущільнюючі поверхні). Отже, бачимо, щоб добре орієнтуватися в консольних відцентрових насосах потрібно знати інформаційне наповнення позначень цих насосів.

Мета досліджень – розкриття інформаційної динаміки в позначенні відцентрових насосів з врахуванням міжнародних стандартів і впливу останніх на модернізацію конструкції насосів.

Матеріали та методика досліджень. Проведено техніко-аналітичний аналіз в позначенні насосів на прикладі консольних відцентрових за періоди: до 1982 року, з 1982 до 1990 р., і з 1990 року і донині.

Результати досліджень. У позначення насосів традиційно закладається багато інформації.

До 1982 року позначення консольних насосів було таким: наприклад 4К-6, де “4” – діаметр всмоктувального патрубку в мм, зменшений в 25 разів; “К” – консольний; “6” – коефіцієнт швидкохідності насоса, зменшений в 10 разів і округлений.

Коефіцієнт швидкохідності – умовне число обертів, зв'язане з геометричними розмірами робочого колеса, визначається за формулою:

$$n_s = \frac{3,65n\sqrt{Q}}{4\sqrt{H^3}},$$

де Q – подача, м³/с, H – напір, м (при максимальному ККД); n – частота обертання, об/хв.

Більш швидкохідні насоси мають відносно низький напір.

Це позначення в більшій мірі відображало конструктивно – розмірні характеристики насосів.

У 1982 році було введено параметричне позначення насосів. Той же насос позначався К 90/85, де “90” – подача, м³/год, “85” – напір, м (при максимальному ККД).

Це позначення в більшій мірі відображало споживчі властивості насоса.

З 1990 року введено позначення насосів відповідно до міжнародних стандартів, а саме міжнародного євростандарту ISO 2853. Якщо попередні позначення змінювалися без суттєвої зміни конструкції, то введення міжнародного євростандарту вимагає значно змінити коштування

згідно з вимогами цього стандарту. Той же насос позначається К100–65–250аБ–СД, де “100” – діаметр всмоктувального патрубка, мм; “65” – діаметр напірного патрубка, мм; “250” – номінальний діаметр робочого колеса, мм, “а” – індекс обточування робочого колеса. Як правило більше двох обточувань не буває, тому позначення вводять “а” і “б” (якщо колесо без обточування – то індексу немає), “Б” – виконання за матеріалом проточної частини.

У зв'язку з великою кількістю рідин, що перекачуються, в насосах використовується значна кількість матеріалів, для яких введено такі позначення:

А – вуглецева сталь; В – чавун, у тому числі сірий чавун (як правило цей матеріал не вказується); Б – бронза; К – хромонікелева сталь; Ю – сплав алюмінію; П – пластмаса; Р – гумове покриття; Ф – кераміка, фарфор; “СД” – виконання за видом ущільнення; С – одинарне сальникове ущільнення (без подачі затворної рідини); СД – подвійне сальникове ущільнення (з подачею затворної рідини).

Основною відмінною та перевагою конструкції відцентрових насосів (з осьовим входом рідини на робоче колесо), розроблених відповідно до міжнародного стандарту, є те, що демонтаж насоса можна здійснити без від'єднування напірного та всмоктувального трубопроводів. При цьому трубопроводи кріпляться до корпусу, а робоче колесо виймається з боку електричного двигуна. Це передбачено конструкцією з'єднувальної муфти між насосом і електродвигуном.

Висновки

На підставі техніко-аналітичного аналізу в позначенні насосів, на прикладі консольних відцентрових, виявлено, що за період до 1982 року в позначенні в більшій мірі відображалось конструктивно-розмірні характеристики насосів, а саме діаметр всмоктувального патрубка і геометричні розміри робочого колеса; з 1982 до 1990 роки введено параметричне позначення насосів, що відображало величину подачі і напору при максимальному ККД і з 1990 року і донині основною відмінною та перевагою конструкції відцентрових насосів (з осьовим входом рідини на робоче колесо), розроблених згідно з міжнародним стандартом, є те, що демонтаж насоса можна здійснити без від'єднування напірного та всмоктувального трубопроводів.

Список літератури

1. Гідравліка, сільськогосподарське водопостачання та гідропневмопривід / В.А. Дідур, О.Д. Савченко, С.І. Пастушенко, С.І. Мовчан. – Запоріжжя: Вид-во „Прем'єр”, 2005, – 461 с.
2. Технико-аналитический обзор выпускаемого насосного оборудования. Государственный комитет РСФСР по материально-техническому обеспечению республиканских и региональных программ. – М.: Московская посредническая компания, 1991. – С. 5–23.

Исследована динамика в информационном обозначении центробежных насосов с учетом международных стандартов и выявлено влияние последних на модернизацию конструкции насосов.

Центробежный насос, конструкция насосов, всасывающий патрубок, параметрическое обозначение насосов, подача, напор.

The dynamics in the information designation of centrifugal pumps according to international standards and at last found modernization pump designs.

Centrifugal pump, design pump, suction pipe, parametric symbol pumps, flow, pressure.

УДК 621/363.66 (477)

РОЗВИТОК ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ ЗЕРНА ДО ЗГОДОВУВАННЯ ТВАРИНАМ

Л.О. Сторожук, кандидат історичних наук

Проаналізовано історію розвитку технічних засобів підготовки зерна до згодовування тваринам. При визначенні періодів історії зернопереробної техніки враховувалась як самостійність розвитку науки і практики кормоприготування, так і його зв'язок з надбаннями природознавства та технічних наук.

Зернові корми, технологічні прийоми, годівля тварин, комбікорми, комплексна механізація, автоматизовані потокові лінії.

Процес співіснування людини з одомашненою твариною перш за все накладав обов'язковість забезпечення життєдіяльності тварини, частково, а пізніше і повністю, відірваної від природного середовища. Найперше діяльність людини мала забезпечувати кормовими матеріалами і організовувати годівлю тварин. Накопичення запасу кормів, особливо для зимового періоду, було результатом важкої праці людини. Тому з давніх-давен принцип раціонального використання кормів, особливо це стосувалось найціннішої їх складової – зернових кормів, лежав в основі розвитку технічних засобів переробки.

Подальше розширення використання тварин обумовило поглиблений інтерес до підготовки зернових кормів, доцільнішого їх використання в поєднанні з іншими кормами, забезпечення кращого виходу тваринницької продукції і безумовно зменшення затрат праці. Життя диктувало на всіх етапах історичного розвитку відшукувати і вдосконалювати технологічні прийоми підготовки зернового корму до згодовування тваринам поряд з іншими видами кормів.